

Артем'єва О. – к. е. н., доц.
Університет ДФС України
м. Ірпінь, Україна

Вплив пандемії на розвиток аграрних підприємств

Агросектор займає ключову роль в економіці України, забезпечуючи 9 % ВВП, 18 % зайнятості суб'єктів господарювання та 6 % податкових надходжень [1]. Високий рівень розвитку агросектору в Україні багато в чому є наслідком сприятливих природних умов. При цьому, зміни клімату створюють нові виклики для галузі і зумовлюють потребу в інвестиціях у підвищення ефективності

Значення сільського господарства в економіці України зростало за останні 10 років. Найбільші зміни в частці агросектору у ВВП / експорті спостерігаються в роки економічних криз, що означає відносну стійність галузі до кризових явищ: в умовах економічної рецесії агросектор падає набагато менше, ніж інші сектори

Агросектор відіграє ключову роль не лише у вітчизняній економіці. Україна є одним із лідерів з виробництва та експорту багатьох видів сільськогосподарської та харчової продукції у світі. Попри те, що Україна є лідером в експорті низькомаржинальних продуктів, в країні є кейси успішного розвитку переробної галузі (соняшникова олія, курятина).

Карантинні заходи в Україні мають суттєвий негативний вплив на діяльність аграрних підприємств та вплинули не лише на виробництво сільськогосподарської продукції, але й на збут через обмеження каналів дистрибуції (зокрема відкриті ринки для домогосподарств) та експортних ринків для середнього та великого бізнесу. Наразі важливо мінімізувати вплив обмежень на логістику працівників, транспортування товарів та їх продаж через традиційні канали збуту, із дотриманням безпечних умов діяльності.

В період пандемії, індекс сільськогосподарської продукції у січні-липні 2020 р. порівняно із січнем-липнем 2019 р. становив 88,8 %. Причому, на підприємствах промисловості зниження обсягів виробництва відбувалося більш високими темпами: 84,7 % і 2020 р. Проти 95,8 % в 2019 р. [2].

Проте, на нашу думку, таке зниження обсягів виробництва пов'язане в основному не зі зниженням обсягів споживання та карантинними мірами, а з дією несприятливих природно-кліматичних чинників, малосніжною зимою, холодною й бездошовою весною, що уповільнило період вегетації сільськогосподарської рослинної продукції, необхідністю пересівів, й змістила період збирання врожаю на більш пізні періоди; посухою, яка призвела до зниження урожайності й навіть до повної втрати врожаю в окремих регіонах.

Сільгоспвиробники в усьому світі також зіштовхнулися з безпрецедентними потрясіннями, спричиненими коронавірусом. 46 % європейських сільгоспвиробників, які взяли участь в окремому опитуванні, заявили, що пандемія COVID-19 надзвичайно негативно позначилася на їхній галузі. Однак 53 % респондентів, як і раніше, вважають зміну клімату основною проблемою, а 63 % погодилися з тим, що найближчі п'ять років ця проблема може справити більш істотний вплив на їхню діяльність, ніж коронавірус [3].

КМУ в рамках Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої SARS-CoV-2, на 2020–2022 рр. [4] розроблено ініціативи, які згруповані в табл. 1.

Таким чином, в силу об'єктивних обставин на український агросектор та обсяги виробництва найбільше впливають такі чинники як стабільність внутрішньої політики, зрозумілі й чіткі правила гри, мінімальна кількість заборон та обмежень. Важливим показником є рівень доходів населення, що є визначальним чинником купівельної спроможності, а також попит на агропродовольство і цінова політика на зовнішніх ринках.

Рекомендовані ініціативи, спрямовані на подолання кризи в агросекторі*

Проблеми агросектору	Завдання	Рекомендовані ініціативи
Обладнання та інфраструктура в сільському господарстві є фізично та технологічно застарілими. Існує брак потужностей для зберігання та переробки сільськогосподарської продукції	Забезпечення фінансових ресурсів для оновлення та придбання/створення нових засобів виробництва	Запровадження програм по формуванню місцевої доданої вартості. Підвищення ефективності державних субсидійних програм
Внаслідок пандемії руйнуються ланцюги постачання, втрачається доступ виробників до ринків та падає попит на продукцію. Можливість експортувати продукцію є обмеженою через тарифні та нетарифні обмеження. Доступ до ринків ускладнюється також недостатнім рівнем знань виробників, у т.ч. знань щодо організації збуту	Забезпечення безперервної можливості реалізовувати продукцію. Забезпечення виробників доступом до необхідних знань та інформації	Стимулювання дистанційного збуту сільськогосподарської продукції. Налагодження каналів дистрибуції для малих фермерів
Обмеження, введені в рамках боротьби з пандемією створюють додаткові складнощі для виробників. Регулювання в агросекторі є складним, призводить до додаткових витрат бізнесу та зменшує його ефективність	Зменшення регуляторного тиску та спрощення умов ведення бізнесу	Забезпечення надання адміністративних послуг. Звуження сфери застосування карантинних сертифікатів. Запровадження прозорих земельних відносин. Відмова від «вільних ділянок»

* Джерело: згруповано автором за [4].

Але, варто врахувати, що після пандемії коронавірусу сільське господарство потребуватиме стрімкого впровадження інновацій для швидкого відновлення і протидії зміні клімату.

Інновації піднімають сільськогосподарське виробництво на новий рівень, адже сприятимуть впровадженню в агросектор ІТ-технологій, які скоротять обсяг ручної праці та підвищать рівень врожайності. Біотехнології, технології перероблення, логістики, управління фермами – якщо хоча якесь з цих напрямів буде впроваджено масово, в перспективі п'яти років прибутковість агропромислового комплексу України може зрости на порядок.

На чисельних виставках виробники можуть ознайомитися з технологіями «розумний фермер» та «розумна ферма», автоматизацію виробництва АПК на всіх рівнях: smart-землеробство та тваринництво, GPS-моніторинг та навігацію, дрони та роботехніку, сільгосптехніку нового покоління, інновації в селекції та харчових технологіях, біоінженерії АПК, вертикальне фермерство, smart-логістику, smart-пакувальні технології, технології blockchain, bigdata, енергоефективні технології та інше.

Варто зазначити, запровадження в сільському господарстві цифровізації, автоматизації та інших технологій значно (від 20 % і більше) скорочує витрати на добрива, паливо та інші витрати, одночасно збільшуючи продуктивність [5].

Таким чином, агросектор вкотре демонструє значну стійкість порівняно з іншими секторами економіки та за правильної державної політики може перетворити нинішню загрозу на економічну перевагу.

Джерела та література

1. Програма стимулювання економіки для подолання наслідків COVID-19 «Економічне відновлення». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/18%20-%20Department/Prezentacii/Programa%20Ekonomichne%20stymylyuvannia/analitichni-materiali-do-programi-stimulyuvannya-1.pdf> (дата звернення 21.10.2020).

2. Агросектор демонструє значну стійкість до COVID-19. URL: <http://www.iae.Org.ua/presscentre/archnews/2932-ahrosektor-demonstruye-znachnu-stiykist-do-covid-19-intervyu-olhy-khodakivskoyi-agroportalua.html> (дата звернення 20.10.2020).
3. Після пандемії коронавірусу агросектор потребуватиме стрімкого впровадження інновацій для швидкого відновлення. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/pislya-pandemiyi-koronavirusu-agrosektor-potrebuvatyme-strimkogo-vprovadzhennya-innovacij-dlya-shvydkogo-vidnovlennya-dumka/> (дата звернення 19.10.2020).
4. Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки. Постанова КМУ № 534 від 27.05.2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-stimulyuvannya-ekonomiki-534-270520> (дата звернення 21.10.2020).
5. Цифровізація і агросектор: світові тренди, інновації та розвиток в Україні. URL: <https://www.businessz.com.ua/news/events/8194> (дата звернення 21.10.2020).

Барілець П. – студент

Науковий керівник: к. е. н., доц.

С. Даніліна

Одеський національний економічний
університет, м. Одеса, Україна

Революція у сфері даних (Big Data)

Всю свою історію людство свідомо чи ні стикалося і вирішувало проблеми зберігання і обробки інформації. Про будь-який серйозний аналіз в звичному для нас контексті в той час говорити не доводилося аж до середини XVII ст., коли Джон Грант, відомий своїми роботами в області демографічної статистики, крім іншого, випустив працю, що описує теорію, в якій використання аналітики смертності дозволяло попереджати про початок епідемії бубонної чуми. Зі збільшенням кількості даних, які люди стали використовувати в різних сферах своєї діяльності, виникало все більше проблем з їх обробкою і аналізом [1].

В даний час спостерігається значне зростання обсягів інформації, що надходить з різних джерел (мобільні пристрої, соціальні мережі, фінансові операції і багато іншого). Світовий обсяг даних збільшується більш ніж в два рази кожні два роки, що призводить до відкриття нових можливостей в області ІТ і змінює їх роль в цілому. Слід зазначити, що трафік даних глобального інтернет-протоколу зростає з 100 Гб в день у 1992 р. і до прогнозованих 150 700 Гб в день у 2022 р. До 2021 року, за прогнозами, людство сформує 40–44 зеттабайт інформації, а до 2025 року ця цифра збільшиться у 10 разів [2, 52].

Завдяки інформаційно-комунікаційним засобам та технологіям обсяг структурованих і неструктурованих даних у бізнесі, що надходять з великої кількості різних джерел, лише зростає та виникає проблема оперативного здобуття з них потрібної цінної аналітичної інформації для прийняття виважених та ефективних управлінських рішень. Генерація величезних потоків інформації щомиті обумовлює виникнення потреби інтерпретувати цю інформацію так само швидко. Починаючи з аналізу трафіку і до відстеження поширення епідемій – час має значення. Затримка розуміння інформації на секунди може коштувати не лише грошей, а й життів. Процес пошуку у великому обсягу потрібної інформації та її подальша обробка дістали назву «Великі дані» (Big Data). Окрім того, залишається актуальною й процедура інтелектуального аналізу даних (Data Mining) [4, 87].

6 лютого 2001 року Дуг Лейні з Meta Group (входить до складу Gartner) видав документ, що описує основні проблемні зони, пов'язані з підвищеними вимогами до центральних сховищ